

WARREN: EC:N PERINTÖ NOUSEE HAUDASTAAN

EC oli epäilemättä historiallisesti merkittävin kustantaja amerikkalaisessa kauhusarjakuvalehdissä. Warren-yhtiön kustantamat lehdet olivat kuitenkin omana aikanaan (1960-luvun lopulla ja 1970-luvulla) erittäin merkittäviä EC:n luoman perinteen henkinherättäjiä ja uudistajia. Warrenin julkaisemasta materiaalista on viime aikoina koottu kokooma-albumeitakin, joten on aikaivan mahdollista, että Warrenistakin olisi muodostumassa EC:n tapainen kultti.

Vuoden 1972 lopulla ostin Kangasalan linja-autoaseman kioski Shokki-lehden ensimmäisen numeron. Kansi lupasi "52 karmea sivua", mikä varmaankin auttoi ostopäätöksen tekemisestä. Lupaus ei ollut kovinkaan suuresti illoitetu. Lehti sisälsi parikin sarjakuvaa vampyyreistä – ja muutkin hirviömaisytyt olivat hyvin edustettuna. Kangasalan tuolloista linja-autoasemaa ei ole enää olemassakaan, mutta tuo Shokki on edelleen tallella kirjajhylyssäni.

Ainakin vuosina 1972 ja 1973 Shokki oli erinomainen lehti. Mahdollisesti vaikuttavin Suomessa koskaan ilmestynyt arjakuvalehti. Noista vuosista on tietysti kulunut enemmän aikaa kuin haluaisin muistaakaan, joten tuossa mielipiteessä saattaa olla nostalgiankin vaikutusta. Ei kuitenkaan välttämättä. Shokissa julkaistujen sarjakuvien piirtäjien joukossa oli melkoinen joukko amerikkalaisen sarjakuvan vanhoja ja uusia mestareita, joiden tuotantoa on sittemmin saatu suomeksi vain hyvin rajoitetusti: **Richard Corben, Reed**

Crandall, Johnny Craig (salanimellä **Jay Taycee**), **Jeff Jones**...

Varsinkin Reed Crandall kuvitti kauhutarinoita, joita en yksinkertaisesti voi unohtaa. Hänen vanhahtava (kuperiirroksista vaikutteita ottava) piirrostyylinsä sopi hyvin Poe- ja Stoker-tulkintoihin. **Doug Moenchin** käsikirjoitukseen perustuva "Osat ja kokonaisuus" (numero 12/1973) on vieläkin aidosti mielenrauhaa häiritsevää splatteria, vaikka veri siinä lentääkin hyvin siivyttyneesti. Numerossa 1/1973 julkaistu kansikuva ja sarja nimeltään "Syöpäläinen" olivat ensimmäiset kosketukset, jotka Suomessa saatiin Richard Corbenin tuotantoon.

Archie Goodwinin ja **Steve Ditkon** "Näköalahuone" lukeutuu myös parhaiden varhaisien Shokki-sarjakuvien joukkoon. Olen usein käyttänyt sitä esimerkkinä yksinkertaisesta ja täydellisestä onnistuneesta sarjakuvakerronnasta. **Larry Toddin** "Tähtinäyt" oli viiden sivun mittaan nähdenkin onnistunut ja jopa syvälinen sci-fi-tarina.

Monet Shokin sarjakuvat hiipivät suoraan alitajuntaani. Myöhemmin päädyin esimerkiksi piirtämään **Sarjarin** merirosvonumeron tarinan "Monster Deliciosa", joka sittemmin paljastui tiedostamattomaksi versoksi Moenchin ja **Esteban Maroton** "Haudatusta kaipeudesta" (Shokki 10/1973).

Vuosien 1974 ja 1975 kuluessa Shokin taso vaihteli huomattavasti. Muutamit numerot olivat todella hyviä, mutta joistakin ei löytynyt ainoatakaan ilon aiheita.

Silti olin pettynyt, kun lehti vuoden 1975 lopussa lakautettiin. Shokki oli toimitettu Ruotsin kautta tulleesta materiaalista – ja julkaisun loppuminen Ruotsissa lopetti sen myös Suomessa. Osasyynä lehden loppuun Ruotsissa oli huolestuneiden "kulttuuripiirien" vastustus, mutta varsinaisen lopetuspäätös syntyi pudonnel- den myyntilukujen johdosta.

Sisällön tason putouksella saattoi olla jotakin osaa suosi- sion vajoamiseen. Onneksi havaitsin jo vuoden- vaihteessa – 1976, että Tampereen rautatieaseman R-kioski myi amerikkalaisia kauhusarjakuvalehtiä. Ne olivat saman Warren-yhtiön tuotantoa, johon Shokkikin oli suurimmalta osaltaan perustunut. Kaiken hyvän lisäksi noissa lehdissä käytetty painotekniikka oli huomattavasti parempaa kuin Shokin antaman vaikutelman perusteella olisi voinut unohtaa. Vuonna 1978 Warrenin lehdet katosivat suomalaisista kioskeista. En tiedä, olivatko syynä kustantajan taloudelliset vaikeudet, vai Rautakirjan kuuluisa kulttuuripoliittika. Sentään jo kohta 1980-luvun puolella Warren-lehtien vanhoja numeroita sai ostaa helsinkiläisistä sarjakuvakaupoista. Innostuin keräämään numeroita, joissa oli Shokissa julkaisemattomia sarjoja. Tarjoilla oli muitakin kauhusarjakuvia, ja EC:n lehtiäkin alkoi saada erinäisiä uudelleenjulkaisuina, mutta jotenkin Warrenin lehdet jäivät mieleeni tehokkaimpina mahdollisina kauhusarjakuvina. Nykyään ken-

Sivistynyttä, mutta päättöntä verenlönäytystä. Reed Crandall, Shokki 12/73

ties **Taboo** sisältää monipuolisempaa ilmaisuja ja *Fly in my eye* iskee ilkeämmin... mutta jos puhutaan aivan perinteisistä kauhusarjakuvista, on Warren SE nimi. Minulle ainakin.

James "Jim" Warren yritteli kaikenlaisia 1950-luvulla. Hän pyrki mm. mainostoimistoa ja miestenlehteä. Tuo *After hours* -lehti kaatui yhtiötoverin kavallettua julkaisun kas- san. Lehteä tehdessään Warren oli tutustunut mieheen nimeltään **Forrest J. Ackerman**. Ackerman toimi tuolloin kirjallisen agenttina (hän oli välittänyt kirjoittajia Warrenin lehteen) ja oli jo 1950-luvulla Yhdysvaltojen tunnetuin sci-fi- ja kauhutani (missä asemassa hän on edelleen).

Ackermanilla oli yllättävä ja uusi julkaisuidea: lehti, joka kertoisi vanhoista kauhuelokuvista kevyen humoristisesti – ja julkaisisi samalla parhaita otoksia Ackermanin laajasta stili-kuvien kokoelmasta. Lehden nimeksi James Warren ei hyväksynyt Ackermanin ehdottamaa "Wonderamaa", koska se ei hänen mielestään ollut tarpeeksi kaupallinen. Warrenin itsensä keksimä nimi *Famous monsters of film-land* sen sijaan ei ollut ainakaan epäkaupallinen.

Helmikuussa 1958 julkaistu 125000 kappaaleen painos ykkösnumerosta myytiin loppuun nopeasti, vaikka lehti oli myynnissä vain muutamassa USA:n kaupungissa. Kustantajan luonteesta kertonee jotakin se, että tuon numeron kannessa esiintyi Warren itse (tosin hirviöksi naamioituneena) tyttöystävänsä kanssa...

Kauhufilmien suosio oli kasvanut USA:ssa koko 1950-luvun kuluessa. Innostus oli levinnyt varsinkin nuorimpiin ikäryhmiin. Halvat **Roger Corman**-elokuvat menestyivät omalla sarallaan mainio- ti ja televisiossa alettiin esittää 1930-luvun klassi-

sia hirviöelokuvi juonettuina sarjoina. Hirviöiksi maskeeratut juontajat toimivat täysin EC-sarjakuvista tutujen juontajaharjojen antamien esikuvien mukaan. Suomalaisittain kinnostavin TV-juontaja oli Los Angelesin seudulla nähty **Vampira** – eli **Maila Nurmi**.

Myös *Famous monsters*-lehti jatkoi tavallaan EC:n perinnettä. EC:n juontajaharmit väänivät vitsejä tuskaa ja kuolemasta. Ackermanin kirjoittamat sanaleikkien kuormittamat jutut (ja varsinkin stili-kuvien kirjoitot teksti) noudattivat täsmälleen samaa estetik- kaa.

Vaikka EC:n perintö ei 1960-luvulla jatku- nutkaan sarjakuvien alueella (siltä piti comics code huolen), se pysyi hengissä muissa medioissa. Kauhutarjakuvi ilmestyi toki USA:ssa myös EC:n ja Warrenin vaihtokausien välissä. Varsinkin Dell ja Marvel kustansivat kauhua. Noista julkaisuista puuttui kuitenkin EC:n tyyliin kuulunut iskovoimisuus. Esimerkiksi Marvelin hirviösarjat ovat kyllä kiitettävän höpsöjä ja herättävät camp-henkistä huvilusta, mutta niiden juonet toistavat vähä teemo- jaan niin uskollisesti, että lukija kylästy to- della nopeasti.

Famous monsters of film-land menestyi siis erittäin hyvin – ja 1960-luvulle tultaessa Warren-yhtiön lehtiutuotanto alkoi laajeta. Vuosina 1960-1965 julkaistua *Help*-lehteä toi- mitti EC-veteraani **Harvey Kurtzman**. *Help* sisälsi satirisia sarjakuvia sekä vanhoilta (esim. **Jack Davis**) että uusilta (esim. **Robert Crumb**) piirtäjiltä, sairasta huumoria edustavia proo- sapätkiä ja valokuvista koottuja sarjakuvia. *Monty Python*-miehet **John Cleese** ja **Terry Gilliam** kohtasivat ensimmäisen kerran teh- dessään *Helpin* toukokuussa 1965 ilmesty- neeseen numeroon valokuva-sarjan "Christopher's punctured romance". Tarina kertoi miehestä (Cleese), joka kiihoittui sek- suaalisesti tyttärensä Barbie-nukesta.

Syöpäläisten myötä suomalaiset saivat tutustua Richard Corbeniin, kun tarina julkaistiin Shokissa 1/73.

Vampirella kolkkolehti Trina Robbinsin ja Frank Frazettan luomissa muotivetimissä. Vampirella, Jose Gonzales

